

به نام خداوند جان و خرد

برنامه راهبردی استانداردسازی کتابخانه بیمارستان ۱۵ خرداد

مقدمه

تغییرات سریع و مستمر در محیط سازمان‌ها، ضرورت استفاده از رویکردهای مدیریتی نوین برای سازگاری با شرایط متغیر و تحقق اهداف سازمانی را افزایش داده است. مدیریت راهبردی و برنامه‌ریزی راهبردی با ایجاد هماهنگی میان عوامل درون سازمانی و تحولات محیطی، به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا ضمن شناخت وضعیت موجود، عوامل اثرگذار را تحلیل کرده، فعالیت‌های خود را با رسالت و اهداف سازمان همسو سازند و با ارزیابی مستمر، عملکرد خود را بهبود دهند. کتابخانه‌های دانشگاهی و بیمارستانی نیز به دلیل نقش مهم خود در پشتیبانی از آموزش، پژوهش و ارائه خدمات اطلاعاتی، نیازمند بهره‌گیری از این رویکرد برای پاسخگویی مؤثر به نیازهای کاربران هستند.

بر همین اساس، برنامه راهبردی کتابخانه مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی پانزده خرداد با تکیه بر چشم‌انداز، مأموریت، ارزش‌ها و نیازهای خدمات‌گیرندگان تدوین شده است. این سند بر مبنای استاندارد رسمی کتابخانه‌های بیمارستانی ایران و در چهار محور رسالت و سازمان، برنامه‌ریزی راهبردی، مدیریت منابع و مدیریت خدمات تنظیم شده و اهداف آن در سه افق کوتاه‌مدت (یک سال)، میان‌مدت (۲ تا ۳ سال) و بلندمدت (۳ تا ۵ سال) تعریف شده است. چارچوب برنامه بر سه اصل یکپارچگی سازمانی، توسعه منابع و پایش داده‌محور عملکرد استوار است تا ضمن پاسخگویی به نیازهای فوری، زمینه توسعه پایدار و بهبود مستمر کتابخانه را فراهم کند.

معرفی کتابخانه مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی پانزده خرداد

کتابخانه از سال ۱۳۷۴ تأسیس گردیده است. کتابخانه تخصصی بیمارستان ۱۵ خرداد به منظور فراهم‌آوری و اشاعه اطلاعات مورد نیاز جامعه (هیئت علمی، اساتید، پژوهشگران و متخصصان، پرستاران و کارکنان بیمارستان) با یک اتاق ۲۴ متری آغاز به کار نمود. اکنون با فضایی حدود ۸۰ متر مربع در طبقه اول ساختمان اداری بیمارستان با رسالت حمایت از اهداف سازمان

مادر و تهیه منابع مورد نیاز مرتبط با کارکرد سازمان، به منظور مشارکت در پیشبرد اهداف سازمانی و روزآمد نگه داشتن اطلاعات سازمان در حال خدمت رسانی می باشد. منابع کتابخانه متناسب با رشته ها و گرایش های فوق تخصص موجود در این مرکز فراهم آوری شده است.

مجموعه کتابخانه شامل ۷۷۵ عنوان کتاب لاتین، ۱۴۴۱ عنوان کتاب فارسی، ۱۲۴ عنوان پایان نامه می باشد که در دسترس مراجعه کنندگان این کتابخانه قرار دارد. متن کامل پایان نامه های موجود در کتابخانه به صورت نسخه pdf از طریق وبسایت کتابخانه دیجیتال مرکز قابل مشاهده و بازیابی است. امکان دسترسی به کلیه پایگاه های اطلاعاتی تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق وبسایت کتابخانه فراهم شده است.

ارزش ها

در راستای ارزش های حاکم بر دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، کتابخانه این مرکز نیز خود را به این ارزش ها پایبند می داند:

۱. توسعه فرهنگ تقوا و تکامل انسانی
۲. حفظ کرامت انسانی
۳. تلاش برای استقرار نظام شایسته سالاری
۴. تامین رضایت کاربران: کاربران کتابخانه علت وجودی کتابخانه هستند و پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی آن ها و جلب رضایت آنها هدف کتابخانه است.
۵. تامین رضایت کارکنان: نیروی انسانی و کارکنان فعال در کتابخانه سرمایه ارزشمندی برای کتابخانه هستند که بقای کتابخانه وابسته به فعالیت و رضایت آنها است.
۶. استفاده بهینه از بودجه و امکانات جهت رسیدن به اهداف کتابخانه و کسب رضایت مراجعان
۷. سنجش مداوم عملکرد کتابخانه و تلاش برای بهبود وضعیت آن با اتخاذ تصمیم های سازنده

ماموریت

ماموریت کتابخانه بیمارستان و خدمات اطلاع رسانی پزشکی، تامین و دسترس پذیری منابع اطلاعات بالینی روزآمد برای کاربران

شامل پزشکان، پرستاران، پیراپزشکان و پژوهشگران جهت ارتقاء کیفیت مراقبت از بیمار است. بخشی از خدمات کتابخانه و اطلاع رسانی پزشکی در راستای تامین نیاز اطلاعاتی بیماران و خانواده های آنها ارائه می شود.

چشم انداز

کتابخانه بیمارستان تلاش می نماید تا با بکارگیری کتابداران بالینی و متخصصین اطلاع رسانی پزشکی، استفاده از فناوری های نوین، تامین منابع مطالعاتی چاپی و الکترونیک به روز، تامین نیازهای اطلاعاتی کاربران و دسترسی آسان به مطالعات مبتنی بر شواهد پزشکی در راستای ارتقاء کیفیت مراقبت از بیمار و سطح سلامت جامعه گام بردارد.

سنجه اول: سازمان

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
تدوین یا بازنگری ماموریت، چشم انداز و برنامه راهبردی	سند مصوب و ابلاغ شده (درج لینک در پرتال کتابخانه)
تدوین یا بازنگری اهداف کلی کتابخانه بیمارستان بر مبنای چشم انداز	سند مصوب و ابلاغ شده (درج لینک در پرتال کتابخانه)
تدوین یا بازنگری اهداف عملیاتی	سند مصوب و ابلاغ شده (درج لینک در پرتال کتابخانه)
تدوین یا بازنگری خطمشی و فرآیندهای لازم جهت دسترسی به خدمات	سند مصوب و ابلاغ شده (درج لینک در پرتال کتابخانه)
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
تشکیل کمیته کتابخانه با حضور نمایندگان آموزش، پژوهش، بالین و مدیریت	صدور ابلاغ - جلسات مدون
تنظیم آیین نامه های داخلی (آیین نامه استفاده، امانت، رفتار کاربران و ...)	سند مصوب و ابلاغ شده
ایجاد ساختار شبکه ای و ارتباط سازمانی با کتابخانه مرکزی دانشگاه	درج لینک در پرتال بیمارستان و کتابخانه مرکزی
آغاز نقش کتابدار بالینی (Clinical Librarian) در تعامل با تیم های درمانی	ابلاغ و ارائه برنامه کاری
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
بازنگری دوره ای ساختار بر پایه نتایج پایش و ممیزی	گزارش پایش و ممیزی

سند مصوب و ابلاغ شده	پیگیری گواهینامه اعتباربخشی، ایجاد ساختار مشارکتی منطقه‌ای و ملی
گزارش مشارکت و عملکرد	تثبیت نقش کتابدار بالینی (Clinical Librarian) در تعامل با تیم‌های درمانی
گزارش رسمی	انتشار گزارش سالانه عملکرد کتابخانه

سنجه دوم: مدیریت منابع انسانی

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
تعیین پست‌های سازمانی و کتابدار بالینی	پست‌ها مصوب و ابلاغ شده
تدوین یا بازنگری شرح شغل هر پست	پرونده شرح شغل تکمیل شده
ارزیابی نیازهای آموزشی کارکنان	گزارش نیازسنجی
اجرای برنامه هفتگانه مهارت‌های فناوری اطلاعات (ICDL)	برنامه آموزشی اجرا شده
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
آموزش ضمن خدمت	برنامه آموزشی اجرا شده
آموزش دوره‌ها و کارگاه‌های تخصصی مورد نیاز	برنامه آموزشی اجرا شده
استقرار ارزشیابی عملکرد سالانه کارکنان کتابخانه	ارزشیابی کارکنان
طراحی مسیر ارتقاء و ترفیع شغلی برای کارکنان کتابخانه	سند مصوب ابلاغ شده
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
تثبیت آموزش مداوم حرفه‌ای و شغلی حداقل ۳۰ ساعت در سال	گزارش سالانه آموزش کارکنان
بکارگیری کتابدار مرجع تخصصی و کتابدار بالینی	ابلاغ رسمی
اجرای نظام پاداش و انگیزش (ارتقاء، ترفیع، پاداش و رفاهیات)	سند مصوب شده
سنجش رضایت شغلی با هدف حداقل ۸۰٪	نظر سنجی از کارکنان

سنجه سوم: مدیریت منابع فیزیکی، محیطی و تجهیزات

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
ارزیابی وضعیت فیزیکی ساختمان و محیط	گزارش پایش (چک لیست)
تخصیص فضای استاندارد بخش‌های مختلف	انطباق با ضوابط و متراژ استاندارد
تأمین تجهیزات پایه	تجهیز کتابخانه به اقلام استاندارد

دسترس پذیری برای افراد دارای معلولیت	بهبود شاخص دسترس پذیری
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
بهبود فضای محیط (رنگ آمیزی، علائم و نشانه گذاری، زیباسازی فضای مطالعه)	بهبود شاخص استاندارد
راه اندازی و توسعه فضای چندمنظوره (کلاس آموزشی، سالن جلسات، اتاق های مطالعه)	بهبود شاخص استاندارد
ارتقای ایمنی (آتش سوزی، برق اضطراری، علائم هشدار و نگهداری تجهیزات)	رعایت شاخص استاندارد
توسعه ساعات کارکرد کتابخانه بر اساس الگوی مصرف و نیاز کاربران	ارائه گزارش تحلیلی
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
اجرای بازسازی یا توسعه فیزیکی بر اساس استاندارد	بهبود شاخص استاندارد
ایجاد فضای آرام مطالعه و فضای فناوری (آزمایشگاه رایانه)	بهبود شاخص استاندارد
ایجاد نظام نگهداری پیشگیرانه تجهیزات (شناسنامه تجهیزات) با برنامه مدون بازدید دوره ای	سند مصوب شده -ارائه شناسنامه و برنامه بازدیدها
اخذ گواهی استاندارد محیطی و رعایت مقررات ساختمانی ملی	درج گواهی در پرتال و نصب در کتابخانه

سنجه چهارم: مدیریت منابع اطلاعاتی

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
آمارگیری و آماده سازی فهرست منابع موجود	بانک اطلاعاتی و گزارش موجودی
تدوین یا بازنگری خط مشی مجموعه سازی بر اساس نیازهای آموزشی و بالینی	خط مشی مصوب
اشتراک پایگاه های اطلاعاتی تخصصی	پایگاه های فعال و قابل استفاده
به روز رسانی منابع مرجع	فهرست منابع مرجع روزآمد
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
ارزیابی و حذف منابع فرسوده (وجین)	مکاتبات و مستندات
افزایش سهم منابع الکترونیکی (تا ۲۰ درصد منابع دیجیتال)	ارائه گزارش و اطلاع رسانی
ایجاد مجموعه های تخصصی متناسب با رشته ها و گروه های آموزشی بیمارستان	گزارش و مستندات
اشتراک و همکاری در مخازن کتابخانه های دانشگاه	ارائه گزارش و اطلاع رسانی
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	

ارائه گزارش و اطلاع رسانی	دستیابی به تعادل استاندارد میان منابع چاپی و الکترونیکی (تا ۵۰ درصد منابع دیجیتال)
سامانه فعال	راه اندازی شبکه و سامانه امانت بین کتابخانه‌ای
سند مصوب ایلاغ شده-گزارش سالانه	پیاده سازی نظام ارزیابی استفاده از منابع چاپی و غیر چاپی (مبتنی بر داده)
ارائه گزارش تحلیلی	بهینه سازی دوره‌ای خط مشی مجموعه سازی بر اساس داده و بازخورد کاربران

سنجه پنجم: مدیریت منابع فناوری اطلاعات

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
ارزیابی زیرساخت سخت افزار، شبکه و نرم افزار	پایش و گزارش وضعیت فناوری
راه اندازی نرم افزار کتابخانه‌ای	سامانه فعال
تأمین رایانه و اینترنت پایدار	تعداد ایستگاه‌های کاری و اتصال پایدار و ارتقاء سیستم ها
ایجاد پرتال کتابخانه	پرتال فعال و به روز
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
دسترسی از راه دور به پایگاه‌های اطلاعاتی	دسترسی مستمر و پایدار
ارائه نشریات الکترونیکی	دسترسی مستمر و پایدار
راه اندازی امانت الکترونیکی خودکار (استفاده از سیستم RFID یا هوش مصنوعی)	سیستم فعال
ایجاد سامانه پاسخ به استعلام و پاسخگویی به کاربران حرفه‌ای (سامانه تیکتینگ، AI Chatbot و ...)	سامانه فعال
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
یکپارچه سازی با سیستم اطلاعات سلامت HIS	سیستم و سامانه فعال
راه اندازی و توسعه اپلیکیشن موبایل کتابخانه	امکان نصب و استفاده آسان
بهره گیری از هوش مصنوعی و تحلیل داده برای کشف اطلاعات	سیستم AI فعال
تضمین و تثبیت امنیت اطلاعات با پشتیبان گیری منظم	ایجاد زیرساخت پایدار از طریق IT

سنجه ششم: مدیریت منابع مالی

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت

برآورد و تخصیص بودجه سالیانه	مکاتبات- بودجه مصوب
تدوین خط‌مشی تأمین منابع مالی	سند مالی مکتوب
هزینه‌کرد بهینه برای اشتراک و خرید منابع و تجهیزات	انطباق هزینه با برنامه
ایجاد نظام هزینه‌یابی و گزارش عملکرد مالی	گزارش‌های فصلی
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
ایجاد منابع درآمدی مکمل طبق استاندارد ملی	اخذ مجوزهای لازم- گزارش مالی
اجرای تحلیل هزینه-فایده خدمات کتابخانه	تشکیل کار گروه
تخصیص بودجه برای آموزش کارکنان	بودجه مصوب
تخصیص بودجه برای شرکت کارکنان در دوره‌ها و کارگاه‌های تخصصی، همایش‌ها و نمایشگاه‌ها	بودجه مصوب
تخصیص بودجه برای برگزاری مراسم‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌های خاص	بودجه مصوب
اولویت‌بندی مصرف بودجه بر پایه نیازهای آموزشی و بالینی	سند مصوب شده (صورت‌جاسات و مکاتبات)
بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
تثبیت درصد سهم بودجه کتابخانه از کل بودجه بیمارستان مطابق استاندارد	سند مصوب شده
تنوع‌بخشی به منابع درآمدی با هدف ۲۰ تا ۳۰ درصد درآمد اختصاصی و هزینه‌کرد برای کتابخانه	سند مصوب شده
پیاده‌سازی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد	ارائه گزارش
ایجاد صندوق حمایتی برای منابع دیجیتال و تخصصی	سند مصوب شده
ارائه گزارش مالی سالانه به مدیریت بیمارستان و دانشگاه	گزارش مالی مستند

سنجش هفتم: مدیریت خدمات

کوتاه مدت (یک سال)	
اقدام	شاخص موفقیت
ارائه خدمات مرجع	ثبت و پاسخ‌گویی به استعلام
آموزش سواد اطلاعاتی	تعداد و پوشش کارگاه‌ها
توسعه خدمات امانت	سامانه امانت و تمدید فعال
آغاز خدمات بالینی	تعداد درخواست‌های پاسخ‌داده‌شده
میان مدت (۲ تا ۳ سال)	
ارائه خدمات مرور نظام‌مند و پشتیبانی پژوهش	ایجاد واحد تحقیق و توسعه - تشکیل کارگروه با ابلاغ رسمی
راه‌اندازی اطلاع‌رسانی جاری (SDI)	سامانه فعال
ایجاد مرجع مجازی از طریق وب و رایانامه	سیستم فعال
سنجش منظم رضایت کاربران	سامانه نظر سنجی آنلاین

بلند مدت (۳ تا ۵ سال)	
تثبیت کتابداری بالینی استاندارد	گزارش مشارکت
توسعه خدمات شخصی سازی شده برای پژوهشگران و پزشکان	گزارش اقدامات
استقرار نظام پایش کیفیت بر پایه شاخص کلیدی عملکرد	ایجاد کارگروه پایش و ارزیابی
دستیابی به رضایت کاربران حداقل ۹۰ درصد	سامانه نظرسنجی آنلاین